

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY)

PL 3000

90014 Oulun yliopisto

2.4.2012

Ympäristöministeriö

PL 35

00023 Valtioneuvosto

kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen lausunto tuulivoimarakentamisen oppaan luonnoksesta (YM 1/501/2012)

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY) yhtyy BirdLife Suomen 30.3.2012 antamaan lausuntoon tuulivoimarakentamiseen oppaan luonnoksesta. Haluamme kuitenkin vielä painottaa muutamia BirdLifen lausunnossa esitettyjä seikkoja erikseen sekä esittää joitakin lisäyksiä oman toimialueemme näkökulmasta.

Opas on kehittynyt aikaisempaa versioon nähden hyvin, mistä kiitokset valmistelijoille. PPLY haluaa korostaa BirdLifen lausunnossa esiintyvää näkemystä siitä, että luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien vaikutusten painoarvoa tulisi nostaa vielä lisää. Ne tulisi saattaa samalle tasolle muun muassa maisemaan ja kulttuurihistoriaan kohdistuvien vaikutusten kanssa. Eri vaikutusten merkittävyyden vertaileminen on jokseenkin tarpeetonta. Esimerkiksi alaluvun 5.6.1 ensimmäisen virkkeen voisi poistaa (s. 46).

PPLY pitää valitettavana muutoksena sitä, että aiemman luonnosversion muotoilu:

"Kokonaan tuulivoimarakentamiselle soveltumattomia alueita ovat muun muassa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, luonnonsuojelualueet sekä kansainvälisesti tärkeät linnuston IBA-alueet" (s. 9)

on muutettu muotoon:

"Pääsääntöisesti tuulivoimarakentamiselle soveltumattomia alueita ovat valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, luonnonsuojelualueet sekä kansainvälisesti tärkeät linnuston IBA-alueet." (s. 6)

PPLY:n mielestä ohjeessa pitäisi edelleen kyetä nimeämään joitakin ehdottomasti tuulivoimarakentamiseen soveltumattomia alueita. Tiukka muotoilu tuskin estäisi ohjeen vastaista menettelyä sellaisessa poikkeustapauksessa, jossa mainituille alueille rakentamiseen olisi aivan erityisiä syitä. Ohjeen pitäisi joka tapauksessa pyrkiä olemaan mahdollisimman selkeä ja jämäkkä. Mainittua kohtaa voisi jatkaa mainitsemalla alueita,

joille tuulivoimarakentaminen sopii huonosti. Niitä ovat muun muassa Suomen tärkeät lintualueet (FINIBA) ja tunnetut lintujen muuttoreittien tihentymäalueet.

Vaikutukset linnustoon (alaluku 5.6.4)

BirdLifen tavoin PPLY toivoo ohjeesta poistettavan lintujen korvaaviin elinympäristöihin viittaavaan lauseen (s. 52), joka ei ekologisesti perusteltu. Tällainen ajattelu toistuu useasti erilaisten hankkeiden YVA-selostuksissa. Todellisuudessa vaihtoehtoiset elinympäristöt ovat tavallisesti jo lajin muiden yksilöiden asuttamia. Ekologisena perussääntönä voitaneen pitää ennemminkin sitä, että mikäli hyvälaatuista vapaata tilaa on tarjolla, on se jo täytetty.

PPLY toivoo, että linnustovaikutuksia käsittelevään lukuun voitaisiin lisätä ohjeellinen luettelo lajeista tai lajiryhmistä, jotka pitäisi erityisesti huomioida suunnittelussa. Luonnoksessa mainitut lajit, maa- ja merikotka sekä sääksi, ovat riskialttiita lajeja (s. 52). Kuten BirdLife esittää, listaa olisi syytä täydentää taantuva hiiri- ja mehiläishaukalla. Kuitenkin myös niin ikään taantuva, mutta heikosti tunnettu piekana kuuluisi tähän listaan. Ilmeisesti suurin osa lajin pohjoismaiden kannasta muuttaa juuri Pohjois-Pohjanmaan rannikkoalueen kautta.

Pohjois-Pohjanmaalla erityiskysymys ovat niin ikään alueen kautta muuttavat harmaahanhet. Metsähanhen kannat ovat laskeneet hälyttävästi. Pohjois-Pohjanmaalla lajin tärkeimmälle kevään muuttoreitille on suunniteltu lukuisia tuulivoimapuistoja. Vain osassa hankkeista on hanhien muuttoreitit ja kerääntymisaluet selvitetty ja huomioitu riittävän tarkasti.

Lintulajien kantojen kehityssuunnat voivat muuttua nopeastikin. Ohjeessa on aivan oikein mainittu joitakin lajien riskiomaisuuksia (mm. iso koko, hidas elinkierto, pitkä ikä). Kuitenkin myös selkeä ja päivitettävä lisäus erityisiä selvityksiä vaativista lajeista olisi tarpeellinen. Useimmiten tuulivoimahankkeita ajavilla tahoilla ei ole ekologista perustietopohjaa. Tällöin ohjeessa esitetty listaus varmistaisi osaltaan huomion kiinnittävän keskeisiin lajeihin. Merikotkan nostamista ainoaksi ohjeessa yksityiskohtaisesti käsitellyksi lajiksi PPLY pitää erikoisena ja vaikeasti perusteltavana ratkaisuna (s. 52–53).

PPLY on seurannut toimialueellaan yli kymmenen tuulivoimapuiston suunnittelua ja YVA-prosessia. Yhdeltäkään hankealueelta ei ole ollut käytettävissä valmista vaikutusarviointiin soveltuvaa tietoa, ei vaikka jotkin hankkeet ovat sijoittuneet alueen linnuston osalta maakunnan parhaiten tunnetuille alueille. Näin ollen sivun 54 maininta "Muuttoreittien osalta selvitykset voivat perustua olemassa olevaan tietoon[...]" olisi syytä poistaa. Maastoinventointeja tarvitaan poikkeuksetta kaikilla kohteilla. Tämän lisäksi arvioinneissa tulisi pyrkiä hahmottelemaan erilaisia vaihtoehtoja, jotka eivät yhden vuoden inventoinneilla välttämättä käy ilmi. Linnuston luontaisen vuosivaihtelun vuoksi tarvitaan arvioita minimi- ja maksimimääristä. Näiden arvioimisen kohdalla jo olemassa olevan tiedon hyödyntäminen voi olla keskeisellä sijalla.

PPLY:n mielestä kaikki linnustonselvitykset tulee suhteuttaa hankkeen ja sen vaikutusalueella tavattavien lajien ominaisuuksiin. Harvinaisten, negatiivisille vaikutuksille herkkien sekä suojelun kannalta merkittävien lajien etsiminen riittävin kartoituslaskennoin on paljon tärkeämpää kuin yleisten lajien runsauksien selvittäminen linjalaskentamenetelmällä. PPLY esittää poistettavaksi/uudelleen muotoiltavaksi virkettä "Muun pesimälinnuston selvittämiseen soveltuu linjalaskenta, joka antaa kuvan lajistosta, niiden välisistä lukusuhteista ja linnustotiheyksistä" (s.54). Linjalaskennan sijaan tulisi painottaa riittävien kartoituslaskentojen merkitystä.

Osallistuminen

PPLY :n kokemusten mukaan erityisen tärkeää tuulivoimarakentamisessa olisi riittävä ja tarpeeksi varhainen eri osapuolten osallistuminen hankkeiden suunnitteluun. Tuulivoimarakentamisen hyviä puolia on se, että

rakentamiselle on tarjolla runsaasti varteenotettavia paikkavaihtoehtoja. Näin ollen on täysin mahdollista löytää alueita, joilla eri vaikutukset jäävät siedettävän pieniksi. Pohjois-Pohjanmaalla tuulivoimahankkeet ovat tavallisesti kuitenkin lähteneet liikkeelle puhtaasti teknis-taloudellisista lähtökohdista. Luontoympäristöjen tuntemus on tullut mukaan prosessiin tavallisesti vasta sitten, kun teknis-taloudellinen suunnittelu on ollut jo pitkällä. Tämä on johtanut kalliisiin suunnitteluprosesseihin, joiden lopputulos on voinut olla toteamus, että alue soveltuu tuulivoimatuotantoon negatiivisten luontovaikutusten vuoksi vain heikosti. PPLY toivoisi, että ohjeessa voitaisiin erityisesti painottaa laajaan ja varhaisen asiantuntijaryhmien osallistamisen merkitystä onnistuneille hankkeille.

Seuranta ja tutkimus

Kotimaisia tutkimustuloksia ja luotettavaa seurantatietoa tuulivoiman linnusto- ja muista luontovaikutuksista on edelleen hyvin vähän. PPLY toivoo, että oppaassa voitaisiin mainita jotain myös seurantojen merkityksestä. Tuulivoimarakentamisen tulisi olla oppimisprosessi, jossa varhaisempien hankkeiden virheet voidaan välttää myöhemmissä hankkeissa kokemuspohjaisen tiedon avulla. Ilman hyvin suunniteltua ja riittävää seurantaa tämä ei kuitenkaan onnistu.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Esa Aalto
puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen
suojelutoimikunnan puheenjohtaja